

Łódź, dnia 9 września 2024 r.

Prof. dr hab. Maria Królikowska-Olczak

Uniwersytet Łódzki

RECENZJA

Rozprawy doktorskiej mgra Tomasza Miziocha

pt. Charakter prawny licencji sportowej

przygotowanej pod kierunkiem dra hab. prof. US Mirosława Pawelczyka

1. Uwagi ogólne, ocena tematyki, koncepcji, wybór tematu

Zainteresowaniu prawem sportowym na świecie towarzyszy rozwój nauki prawa sportowego oraz zwiększenie jego znaczenia w obszarze praktyki stosowania prawa. Dotyczy to także warunków krajowych, mimo, że prawo sportowe w Polsce jest dość młodą dyscypliną naukową. Współcześnie znaczenie sportu dostrzega także polski ustawodawca, czego przejawem są m. in. ustawy: o sporcie, o zwalczaniu dopingu. Warto podkreślić, że prawo sportowe obejmuje szeroki kompleks zagadnień prawnych, obejmujących m.in. specyfikę sportu, uwarunkowania międzynarodowe i unijne prawa sportowego, modele organizacji i zarządzania sportem, problemy działalności gospodarczej, usługowej, ochrony konkurencji na rynku sportowym, umowy zatrudnienia w sporcie, system licencyjny i transferowy w sporcie. Nie sposób też nie zauważyć problemów prawnych na rynku transmisji telewizyjnych i rynku zakładów wzajemnych w sporcie, marketingu sportowego, a także ochrony własności intelektualnej, danych osobowych, czy kwestii finansów publicznych i podatków w sporcie oraz odpowiedzialności karnej w sporcie.

Powyzsze uwagi wprowadzajace wskazuja jak duze znaczenie odgrywa problematyka recenzowanej rozprawy. Pan mgr Tomasz Mizioch majac swiadomosc uwarunkowan gospodarczych, a zwlaszcza sytuacji, gdy w praktyce sportowej wiele klubow i zawodnikow prowadzi dzialalnosc gospodarcza podjal probe zbadania charakteru prawnego licencji sportowej. Autor podniost we Wstepie, ze systemy licencyjne w polskich zwiazkach sportowych maja uzasadnienie aksjologiczne. Wprowadzenie norm dotyczacych przyznawani

licencji sportowych ma na celu ochronę sportu nie tylko przed czynnikami pozasportowymi, ale także zapewnienie prawidłowych standardów organizacyjnych, infrastrukturalnych, finansowych oraz zapewnienie transparentności sportu, niedyskryminacyjnego dostępu do sportu reglamentowanego przez polskie związki sportowe (s. 8). Z punktu widzenia nauki polskiej, rozprawa doktorska jest opracowaniem nowatorskim, ponieważ brak jest całościowego prawniczego podejścia do problematyki charakteru prawnego licencji sportowej. Rozprawa doktorska Pana Tomasza Miziocha pod kierunkiem naukowym Pana profesora Mirosława Pawełczyka wypełnia tę lukę w polskiej literaturze poświęconej instytucji licencji sportowej, stanowiąc znaczny wkład Autora w rozwój dyscypliny nauki prawne.

2. Hipoteza główna, hipotezy cząstkowe, pytania badawcze

W rozprawie doktorskiej podjęto się zweryfikowania głównej hipotezy badawczej zakładającej, że charakter prawny licencji sportowej jest zależny od statusu i przymiotów podmiotu udzielającego licencję, w związku z czym, licencja sportowa jest środkiem o cywilnoprawnym charakterze (s.10). Dla weryfikacji głównej hipotezy Doktorant sformułował cztery hipotezy szczegółowe i cząstkowe, a mianowicie: 1) polski związek sportowy jako podmiot udzielający licencji sportowej jest prywatnoprawną organizacją o charakterze stowarzyszenia; 2) licencja sportowa jest cywilnoprawnym stosunkiem pomiędzy polskim związkiem sportowym a uczestnikiem ruchu sportowego; 3) przyjęcie cywilnoprawnego charakteru licencji sportowej otwiera możliwość skorzystania z ochrony prawnej przed sądem powszechnym; 4) wobec rozbieżności na temat charakteru prawnego licencji sportowej w doktrynie i w orzecznictwie, istnieje potrzeba uregulowania ogólnych podstaw przyznania licencji sportowej w drodze ustawy.

Doktorant podniósł, że przeprowadzenie rozważań w zakresie licencji sportowej wymagało sformułowania następujących pytań, czy status prawny polskiego związku sportowego jako podmiotu udzielającego licencji sportowych ma znaczenie dla przypisania licencji sportowej odpowiedniego charakteru prawnego administracyjnego lub cywilnoprawnego; czy sprawy związane z przyznawaniem licencji sportowych leżą w wyłącznej autonomii polskich związków sportowych i w związku z tym, czy to polskie związki sportowe nadają im charakter prawny; w jaki sposób wybór koncepcji licencji sportowej wpływa na sytuację prawną uczestników ruchu sportowego; czy istnieje potrzeba unormowania w prawie powszechnie obowiązującym spraw związanych z przyznaniem licencji sportowych? (s.9-10).

Uważam, że wskazana hipoteza główna i pozostałe hipotezy badawcze oraz postawione pytania badawcze są trafne i dobrze postawione. Prezentują określone wartości badawcze, są weryfikowane w poszczególnych rozdziałach pracy przez pryzmat głównej hipotezy. Należy docenić jednoznaczne ujęcie celu badawczego, jak i wyraźne sformułowanie hipotez badawczych. Twierdzenia powyższe Autor dysertacji odpowiednio rozwija i precyzuje, a następnie wspiera właściwymi argumentami i w konsekwencji wykazuje ich prawdziwość. Można zatem uznać, że cel recenzowanej rozprawy doktorskiej został sformułowany prawidłowo i w rezultacie zrealizowany.

3. Metoda badawcza

Podstawową metodą badawczą jest metoda dogmatyczna, w której dominuje wykładnia językowa. Wykorzystanie tej metody pozwoliło na przeprowadzenie analizy aktów prawnych, poglądów doktryny, orzecznictwa, wyroków: Sądu Najwyższego, Sądów Apelacyjnych, Sądów Okręgowych, Naczelnego Sądu Administracyjnego, Wojewódzkich Sądów Administracyjnych, Krajowej Izby Odwoławczej, Trybunału Sprawiedliwości UE. Autor starał się zweryfikować wyniki swoich badań za pomocą wykładni celowościowej i systemowej, typowej dla analizy aktów prawnych. Metodę dogmatyczną wykorzystano także przy analizie przepisów wewnętrznych polskich związków sportowych dotyczących licencji. Pomocniczo została zastosowana metoda historyczna, dzięki której przedstawiono ewolucję instytucji licencji sportowej przez pryzmat ustawy o sporcie w wersji pierwotnej oraz ustawy o sporcie kwalifikowanym. Pozwoliło to Doktorantowi poddać ocenie skuteczność obowiązującej w Polsce ustawy o sporcie w zakresie licencji sportowej, która nie reguluje kwestii licencji, pozostawiając ją swobodnemu uznaniu właściwych podmiotów, w tym w pierwszym rzędzie polskich związków sportowych. Doktorant nie wymienił w pracy metody empirycznej. Moim zdaniem w pracy wykorzystano także metodę empiryczną wskazującą na praktykę stosowania prawa poprzez badanie imponującej ilości orzeczeń wydanych przez sądy oraz inne organy orzekające w zakresie systemów licencyjnych i rodzajów licencji w polskim sporcie.

4. Ocena konstrukcji i treści pracy

Przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska Pana Tomasza Miziocha stanowi pogłębiona i w pełni udaną próbę kompleksowego przeanalizowania i oceny tytułowej problematyki, na którą składają się zagadnienia związane z charakterem prawnym licencji sportowej w polskim prawie gospodarczym. Autor podjął się tematu o dużej doniosłości prawnej, odpowiadającej

na ważne wyzwania prawne w zakresie charakteru prawnego licencji sportowej oraz specyfiki postępowań licencyjnych w polskich związkach sportowych. Rozprawa licząca 315 stron składa się z czterech rozdziałów, wstępu, podsumowania, bibliografii, wykazu skrótów. Treść prezentowanych rozdziałów poprzedzona jest Uwagami ogólnymi. Wprawdzie układ rozprawy oceniam pozytywnie, ponieważ tworzy on spójną i logiczną całość, którą łączy wyznaczony we Wstępie główny cel badawczy, to moim zdaniem podzielenie rozdziału I na dwa rozdziały, byłoby korzystniejsze dla prowadzonych rozważań i przejrzystości tematyki. W ramach rozdziału I zatytułowanego *Zagadnienia wstępne* proponowałabym wyodrębnienie rozdziału – *Źródła prawa w działalności sportowej* (s. 65-124). W prezentowanych wywodach Autor zasadnie podnosi, że przy źródłach prawa w działalności sportowej najważniejszą kwestią jest odróżnienie przepisów prawa powszechnie obowiązującego od regulacji wewnętrznych. Podsumowuje, że klasyfikacja źródeł prawa sportowego obejmuje przepisy prawa powszechnie obowiązującego, jak i źródła prawa w postaci wewnętrznych aktów prawnych oraz orzecznictwo sądów i arbitrażu. Prawo sportowe, jak akcentuje, jest jedynym tego rodzaju obszarem prawa, gdzie w wielu przypadkach decydujące a nawet podstawowe znaczenie odgrywają normy wewnętrzne (s.84). Specyfika sportu bowiem, „zwłaszcza w obszarze organizacji krajowych i międzynarodowych doprowadziła do kreowania w danym sporcie norm obowiązujących jedynie podmioty i osoby przynależne do danej federacji” (s.65). W rozdziale I o charakterze wprowadzającym Autor, odniósł się również do pojęcia sportu i działalności sportowej, w tym sportowej działalności gospodarczej, form jej wykonywania przez pryzmat pojęcia wolności gospodarczej oraz pojęcia przedsiębiorcy. Na tym tle omówił zagadnienie dotyczące przedsiębiorcy w działalności sportowej (s.55 i n.). Z pozytywną oceną spotkać się muszą rozważania obejmujące możliwości prowadzenia działalności gospodarczej i niegospodarczej w sporcie. Odnosząc się do klubu sportowego jako nowej formy organizacyjnoprawnej prowadzenia działalności gospodarczej (np. spółki akcyjnej), która może podejmować działalność o charakterze innowacyjnym, w szczególności dla różnego rodzaju start-upów technologicznych, Autor wskazuje na możliwości pozyskania nowych inwestorów dla klubu, emitowania akcji, czy zrzeszania nowych akcjonariuszy (s.62). Analizuje też działalność gospodarczą polskich związków sportowych, dokonując przeglądu ich statutów. Zwraca uwagę analizując art. 68 ust. 5 Konstytucji RP, że wsparcie dokonywane przez władze państwowe nie ogranicza się wyłącznie do sporu amatorskiego i popierania rozwoju kultury fizycznej, ale stanowi także obowiązek w zakresie sportu profesjonalnego, w tym tworzy obowiązki o charakterze publicznoprawnym, uściślane w ustawach szczególnych (s.66).

Doktorant przez pryzmat ustawy o sporcie, nie tylko dostrzega i analizuje tę skomplikowaną teoretycznie problematykę, ale na jej tle omawia reglamentowanie działalności sportowej, nie pomijając kwestii bezpieczeństwa w sporcie, kwalifikacji zawodowych i odpowiedzialności dyscyplinarnej oraz rozstrzyganie sporów w sporcie. Akcentuje, że organizacja i uprawianie sportu poza sferą polskich związków sportowych nie podlega reglamentacji, a ograniczenia związane są z prawami wyłącznymi polskich związków sportowych (s. 85). Nie sposób nie podzielić poglądu Autora, że reglamentacja na gruncie prawa sportowego ma inny charakter niż reglamentacja działalności gospodarczej i może mieć charakter autonomiczny. Pojawia się pytanie o ocenę modelu reglamentacji sportu w prawie polskim. Cenne są rozważania o bezpieczeństwie imprez masowych, zawierające rozwiązania systemowe w obszarze działań wszystkich podmiotów zajmujących się organizacją, realizacją i zabezpieczaniem imprez masowych (s. 69). Podzielam stanowisko Autora w przedmiocie stosowania Kodeksu Dobrego Zarządzania przez polskie związki sportowe. Pojawia się więc pytanie, jakie konsekwencje prawne lub faktyczne w przypadku nie stosowania Kodeksu Dobrego Zarządzania rodzi ta sytuacja dla federacji sportowej.

Rozdział drugi zawiera koncepcje licencji w prawie sportowym. Doktorant słusznie zauważa, że w obowiązującym stanie prawnym brak jest uregulowania kwestii licencyjnych, co przekłada się na problemy z ustaleniem charakteru prawnego licencji sportowej, w tym ustalenie właściwej drogi sądowej i jurysdykcji, a więc możliwości zaskarżenia decyzji licencyjnych. Podnieść trzeba, że tworzone przez polskie związki sportowe systemy licencyjne stanowią kontrolę nad podmiotami uczestniczącymi we współzawodnictwie sportowym. Celem systemów licencyjnych jest reglamentacja dostępu i udziału w sferze sportu profesjonalnego i zorganizowanego. Z tych względów przyznanie, odmowa lub pozbawienie podmiotu licencji sportowej wiąże się z konsekwencjami prawnymi, organizacyjnymi i finansowymi, niezależnie od tego czy dotyczy to klubu sportowego, zawodnika, sędziego sportowego czy trenera (s. 176). Podzielam wniosek Doktoranta, że źródła odpowiedzialności dyscyplinarnej można doszukiwać się w charakterze licencji sportowej, będącej uprawnieniem do udziału we współzawodnictwie. Licencja sportowa określa bowiem obowiązki, w tym etyczne i dyscyplinarne po stronie beneficjentów licencji (s.187). Postulat Doktoranta, że *de lege ferenda* prawodawca powinien określić w sposób jasny i klarowny charakter licencji sportowej i charakter podmiotów udzielających licencji, a więc polskich związków sportowych zasługuje na aprobatę (s.187).

Rozdział trzeci charakteryzuje systemy licencyjne i rodzaje licencji w polskim sporcie. Autor rozważa tworzenie systemów licencyjnych w polskim sporcie w związku z dysponowaniem przez polskie związki sportowe prawami wyłącznymi. Wobec braku unormowania kwestii licencji sportowej przez ustawodawcę, Autor zauważa, że przebieg tych postępowań wywołuje szereg wątpliwości co do charakteru prawnego licencji, ponieważ procedury te zawierają elementy charakterystyczne zarówno dla postępowań cywilnych jak i administracyjnych. Podnosi, iż Kodeks Dobrego Zarządzania wydał wytyczne wiążące dla polskich związków sportowych, które muszą być przez nie stosowane, które stanowią podstawę ingerencji ministra właściwego do spraw kultury fizycznej w sferę autonomii polskich związków sportowych w sprawach licencjonowania uczestników sportu (s. 220 in.). Kodeks Dobrego Zarządzania, chociaż jest regulacją istotną dla funkcjonowania polskich związków sportowych, to w zakresie licencji zawiera lakoniczne unormowania, odnoszące się do regulacji, która znalazła swoje źródło w ustawie o sporcie.

W rozdziale czwartym przeprowadzona została analiza postępowań licencyjnych w polskich związkach sportowych. Autor ocenia, że licencje charakteryzują się daleko idącą różnorodnością, także w sferze rozumienia licencji jak i trybu jej przyznawania oraz szeroko pojętych postępowań licencyjnych, włącznie ze ścieżką zaskarżenia (s. 225 i n.). W postępowaniach licencyjnych dotyczących klubów i zawodników przepisy prawa wewnętrznego w zakresie środków zaskarżania posługują się pojęciem skarg, zaś w przypadku licencji sędziowskich pojęciem odwołania. Autor podnosi, że konstrukcja przepisów wewnętrznych nie zbliża tych postępowań ani w stronę drogi administracyjnoprawnej ani cywilnoprawnej, tworząc normy autonomiczne (s. 277). Postuluje, że problem charakteru prawnego licencji powinien zostać usystematyzowany i uregulowany przez prawodawcę.

W Podsumowaniu Doktorant opowiada się za cywilnoprawnym charakterem licencji sportowej. Jedną z podstaw wywodzenia prywatnoprawnej teorii licencji sportowej jest charakter prawny podmiotu udzielającego licencję. W przypadku cywilnoprawnej koncepcji licencji sportowej, licencję należałoby uznawać za uprawnienie do udziału we współzawodnictwie sportowym organizowanym przez polski związek sportowy, na podstawie zgodnych oświadczeń woli polskiego związku sportowego i podmiotu ubiegającego się o licencję, dokonywane na zasadzie przystąpienia i akceptacji przez ten podmiot warunków stawianych przez polski związek sportowy w aktach prawa wewnętrznego (s. 281).

Pozytywnie oceniam efekt pracy doktorskiej Pana mgra Tomasza Miziocha w zakresie wytyczania przez niego zakresu a zarazem obszaru badań i skupienia uwagi na charakterze prawnym licencji sportowej na gruncie prawa polskiego. Badania w tym przedmiocie mają istotne znaczenie dla teorii i praktyki prawa sportowego.

5. Ocena formalnej strony pracy

Z punktu widzenia poprawności formalnej recenzowana rozprawa doktorska odpowiada standardom odnoszącym się do prac doktorskich. Praca charakteryzuje się wystarczającym zasobem źródeł – zawiera spójny system bibliografii, imponujące orzecznictwo i źródła internetowe. Doktorant korzysta z dorobku polskiej doktryny, niedosyt budzi brak literatury zagranicznej. Praca napisana jest językiem, który wprowadza wskazuje na biegłość Doktoranta w poruszaniu się w analizowanej tematyce oraz wskazuje na łatwość posługiwania się siatką pojęciową z zakresu prawa sportowego, to niektóre sformułowania zawierają kolokwializmy.

6. Wniosek końcowy

Biorąc powyższe pod uwagę stwierdzam, że Pan mgr Tomasz Mizioch prezentuje znaczącą wiedzę merytoryczną w swojej dyscyplinie oraz posiada umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej w zakresie oryginalnego rozwiązania problemu naukowego – rozprawa doktorska stanowi oryginalne dzieło prezentujące odpowiednio wysoki poziom naukowy i stanowi znaczący wkład Autora w rozwój wiedzy w danej dziedzinie.

Recenzowana rozprawa doktorska Pana mgr Tomasza Miziocha pt. „Charakter prawny licencji sportowej” zasługuje na pozytywną ocenę czyniąc zadość wymogom stawianym w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tj. Dz.U. 2022 r., poz. 574 z późn. zm.) oraz może stanowić podstawę do dalszego prowadzenia przewodu doktorskiego.

